

tem ezt akkor tőle, mert a tengerről meséltem, Verne Gyula tizenötéves kapitányáról, a hajók csodálatos útjáról és a tenger igazi, nagy hőseiről. A névtelen halászokról és a névtelen tengerészekről.

Amikor a Velebit gerincén kidugta réztányér-fejét a hold s megvilágította balkonunkat és a tengert, a fiam kérdezett:

— Apu, hogy beszélnek a tengerészek egymással messze a tengeren?

A válaszban legmegkapóbb képe a palackos üzenetnek volt.

És amíg az anya csöndesen pakolt, készülődött a hajnali utazáshoz, én és a fiam elhatároztuk, hogy a hajóról üzenetet küldünk a palackban. Még meglevő dináriainkon veszünk egy üveget s az üzenettel együtt a tengerbe vetjük... Hadd olvassa, aki megtalálja és örüljön az ismeretlen kéz által írott soroknak.

★

Fiam képzeletében még ma is úgy él ez az emlék, hogy messze valahol az Andrián, a mély vizek fölött egy üveg ring a tengeren. Benne kissé gyűrötten, de még mindig fehérén a két kisfiú ákom-bákomja, hogy két kis alföldi legényke miként jutott el a tengerre és hogy milyen feledhetetlen napokat töltött a csend szigetén.

Ráb, 1947 nyarán.

HIDAS ANTAL:

M A M A

1944 decemberében, amikor a Szovjet Hadsereg már Budapest külvárosát ostromolta, fasiszta banditák betörték öreg szüleim lakásába, agyonlőtték őket s holttestüket a Dunába lökték.

1.

FOROGNAK A HABOK

47 évvel ezelőtt
sirtam először el magam.
Ő szaporán lélegzett
s hosszan nézett rám...
Most újra könnyes arcom-nyakam:
agyonlőtték az anyám.

Bebarangoltam fél Európát,
Baltámmal korhadt fákat vágtam,
Sors-kemény köveken talpaltam át
s olykor már azt hittem,
hogy a boldogság hegyére hágtam.
...Dunába dobták az apám
s én agyamtól hiába követelem,
hogy ösz fejét
ne forgassák lelkemben a habok.
Vízbe sülyedő
halott anyám
szemében
az utolsó kép
én vagyok.

S ezért aztán: tetsz'k vagy nem tetszik:
 meztelen penge minden versem,
 a szívet töben metszik,
 hogy vonaglik véresen-nyersen.
 Már görbe, mint az őszi ág
 sok bánattól a költő;
 népek tarolt fáját ölel át
 s zokogva fújja a kürtöt.

2.

KÉT ÖREG NOVEMBERBEN

A napok mind rövidebbek,
 bányapor sötétek.
 Egyre kevesebb fényt fröccsent
 arcukra az élet.

Egyre szűkebb a szótáruk,
 száz szó elegendő:
 »kenyér«, »ruha«, »ne bántsatok«,
 s meg'nt csak előlről.

Pedig csak november van, a
 fényből még levesznek...
 Nedves ködben inog minden,
 inog, tűnik, reszket.

Bányaporban bámul a föld...
 S novemberi ember
 elfulladva néz körül, hogy
 mit hoz a december?!

3.

MAMA UTOLSÓ LEVELE LÁNYÁHOZ

»Mit mondjak, m't írjak neked, drága lányom?
 Vigasztalni téged vajjon mivel tudlak?
 Az évek, mint nyulak — oly gyorsan elfutnak,
 és szörnyen egyedül lettünk e világon.

Tegnapelőtt tél volt, mára újra tél lett...
 Néhány napos óra — ennyi volt a nyár.
 Az ember keveset akar a földön már:
 békére vágyik csak a d'dergő élet.

Béke nincs. Dől az ág e halálos té'ben.
 A kidőlt fa többé nem a házat fűti:
 bunkóvá változik, az altót kidűti,
 jaj!...
 Hogy' lejjek vigaszt e véres levé'ben?

4.

VÁGÓHID

Öklelő emléke'met szarvon fogom
 s vágóhídra cipelem őket.
 Rimánkodok: taglózzuk le gyorsan
 e szörnyű szívremegtetőket.

S ütés ütésre hull reájuk:
bögve felszöknek s lerogynak,
izgatottan kés alá kergetem mind:
sóhajtok mikor elfogynak.

...Már kampón lógnak az em'ekmarhák,
orruk a porba süpped, üveges szemükben könnyek...
Eltakarom arcom s fölzokogok.
Mert örökre véres vagyok,
mert, lelkem nem lett könnyebb!

5.

ANYÁM ÜZENETE

Ne legyen senki meghatott:
lorog a föld s én — meghalok.

Annyi millió halott között
csendesesen én is csak megíérkőzők.

Időt, távolságot, halált elhányva:
fiára lej apám leánya.

S együtt süllyednek, kéz a kézbe,
a Végtelenség Duna vizébe.

S ha egyszer mégis boldogság lesz a földön:
a hinárból mind a kettő följön.

Csú'lagszemük földereng,
s emberek lesznek az emberek.

6.

ARANYLÓ HABOK

Rohanó február
Duna habját fújja...
Egyszer itt, egyszer ott
bukik föl egy sárga kéz,
s z'ezve futuak a habok
a halott újra.

A kezek beszélnek,
vagy a Duna-habok:
— Magyarország
elsodrom orcád,
Ha kicsúfolsz minden
emberit, nagyot.

Te román, magyar, szláv
könnyekkel öntözött,
s görbe ujjakka! kapált sok embertő:
partomon mindenütt
megterem az élet...
Mért legyek mozgó temető?

— Este rőzsetűz mellett,
 hogy ezüstlő haj lő a bográcspan,
 mikor lelték
 enyhü'ést, rekonzót
 Duna-népek
 a közös vacsorában?

Elhallgatott,
 Fönn az égen
 kísitött a nap...
 Elfordítom képem:
 anyám vjjaival
 játézik a fölaranyló hab.

S a Duna háborogva
 rúgja a partokat!

7.

A FIÚ VÁLASZOL

Anyám, ki nem jársz e föld fe'ett,
 ó, pillantsál olykor reám
 s ha nagyon fáj — nyúíts nekem kezét.

Miattad olykor a fejemből
 kizuhan minden gondolat...
 És láng csap ki csésze tejemből.

Visszalökj kertyót a torkom,
 Falat a poros földre hull...
 A legnagyobb bánatot hordom.

Gyűlölet s bánat szinte földönt:
 nincs fze étel-itálnak,
 nincs gyönyöre otthonnak, dálnak.
 Amíg gyilkosok járnak a földön!

8.

ZOKOG A DUNA

Hidak kinyújtják karjukat,
 emberek kinyújtják karjukat,
 anyám kinyújtja karját...

Sötétlő fe.hők siklanak,
 a habok föls:koltanak,
 mert nézni nem akarják.

Nincs nyugta többé a víznek,
 embernél emberibb víznek:
 tövestőt rándul a medre.

Elhülve nézi az orkán,
 hogy ömlik a sok könny-hab torkán
 Dunának, elkeperedve.

2

TÜNŐDÉS

A zápor elvonult
s mint zokogás után a gyermek,
ki föl-fölcsuklik még:
kopognak a kövön
az utolsó esőcseppek.

Anyám le kém ablakán
még olykor rántekint:
csak fáj, hogy nem érzem,
nem érzem már
a régi fájdalmat, kint.

10.

A FŰ IS VISSZALÖK

120 film kockái forognak
fejemben, egymáson, egyszerre
fájnak már szemeim, Ábítózem
valamilyen bódítószere.

Bort igyak? ... Mit ér...? Utána
még vadabb képek jönnek. —
Utálom a tehetetlen
ökökre csöpögő könnyet.

Szamar ember! Hába hunyorogsz:
nem tűnik, forog a bánat,
Szálkás a levegő. A fű is visszalök,
míg meg nem bosszulod anyádat.

11.

BOSSZÚ

Mért, hogy az emberek csak otthon zokognak
s nem mennek utcákra, nem gyűlnek terekre.
Mért, hogy a könnyek csak kendőre csorognak
s nem folynak össze, hogy legyenek tengerek?
A sok forró könnyből olyan vad áradat
támadna, s jajszból olyan orkán válna,
hogy egekre írna iszonyú vádakat
még a holtakat is sírjukból kihányva.

12.

MÉGIS

Ahol születtem az a szülőföld,
Kitől szavam kaptam — hazám.
Szálljatek sötét, komor egek:
hogy lehet hazám, hol, mint ebet
pasztították el az anyám?!

Szálamból tépjem ki nyelvem?
Vagy nyeljem el a sirhantokat?
Nyíljatok föl ti szálló egek:
mert mégis hazám! S földje felett
mi gyűjtjük meg a csilagokat!

13.
UTÓSZÓ

Nem akarok meghalni addig,
amíg valamit meg nem látok.
Amíg nem szeretem újra
e gyönyörűszip világot.

Amíg föl nem röpi a szó
a legszebb kelmére, ragyogva,
mely az eget, földet tavaszba,
boldogságba, tűzbe vonja.

Amíg a Month Everest vésője
a Hímalája szikláiba nem vágja:
Mi voltunk, mi vagyunk, mi leszünk
a világmindenség csodája.

Amíg szét nem dörrenti törvényét
a diadalmas élet!
Micsoda ünnep lesz. Ezer alakban--
találkozom, anyám, véled.

Küldi majd millió kürtös dalát
a robajló ember-óceánba...
Nem akarok meghalni addig,
mert akkor hiába életem.
Hiába! Hiába! Hiába!

SIKERTELEN KÍSÉRLETEK A II. INTERNACIONÁLE VISSZAÁLLÍTÁSÁRA

Irtta: Ivanov Szergej

Június 7-től 9-ig Zürichben tartották meg a szocialisták hatodik nemzetközi értekezletét, amelyen tizenkilenc ország szocialista (vagy labourista) pártjainak kiküldöttei vettek részt. A napirenden többek között » a szocialista Internacionálé végleges visszaállításának « kérdése is szerepelt.

Mint ismeretes, a szocialisták első háború utáni nemzetközi konferenciája, amely Londonban 1944 decemberében folyt le és amelyet külön az »Internacionálé visszaállítása« kérdésének megvitatása céljából hívtak össze, elvetette a kérdés megtárgyalását. A Londonban 1945 márciusában ülésező második konferencia bizottságot létesített az Internacionálé visszaállításának előkészítése céljából. De az angliai Clactonban 1946 május közepén megtartott harmadik értekezleten — amelyen a kelet- és délkelet európai szocialista pártok képviselői első ízben vettek részt — a »szocialista Internacionálé« kérdésének megvitatása más fordulatot vett. Ezúttal nem a szocialista pártok háború előtti nemzetközi szervezetének visszaállításáról volt szó, hanem csak az említett pártok előtti bizonyos együttműködés megteremtéséről. A konferencia lemondott az Internacionálé megteremtésének gondolatáról és csupán egy öszszekötő és tájékoztató iroda megszervezésére szorítkozott. Ez az iroda